

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

74. ÅRGANG

14. JULI 1962

A V I N N H O L D E T :

RESPEKT FOR SANNHETEN - I MARGEN AV KONSILET:
HVA MED INDEX? - BERNARD BUFFET: EN MALER OG
HANS KAPELL - PÅ JAKT EFTER FISKERENS GRAV - SVEN
DAMSHOLT: HVORFOR FALT DE FRA? - BLIKK PÅ TIDEN

NR

14

NESTE NUMMER UTKOMMER 11. AUGUST 1962

PILGRIMSFERD

Til Stiklestad søndag 29. juli 1962. Buss fra St. Olavs kirke, Trondheim kl. 8. Høymesse på Stiklestad kl. 11. Skuespill om Hellig Olav på friluftsscenen kl. 15. Tilbakereise kl. 18.

Henvendelse til Stiklestadkomiteén, Prinsensgt. 2 a 2, Trondheim, for påmelding og nærmere opplysning.

ST. OLAV's redaksjon og ekspedisjon
ønsker med dette nummer alle sine lesere
og annonsører
EN GOD SOMMER!

NB: Ferielukning.

Fra o.m. 14. t.o.m. 31. juli er bokhandelen lukket på grunn av ferie.
Vi ønsker våre kunder vel møtt igjen 1. august!

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersv. 5, Oslo

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Josephs Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	} Bergen
St. Franciskus Kirke	
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	} Hammerfest
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	} Hønefoss
St. Franciskusstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	} Lillestrøm
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinikk, Hamar	} Tromsø
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikael's Kirke	} Trondheim
St. Mikael's Prestegård	
St. Theresia kirke	} Tønsberg
St. Franciskus Hosp.	
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	
St. Elisabeth Hosp.	
Vår Frue Kirke	
Bispegården	
St. Olavs Kirke,	
Bispegården	
St. Olavs kirke	
St. Olavs Prestegård	

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 41 79 80

Er Deres familie tilstrekkelig trygget?
Hos oss får De den forsikringsform
De har behov for

Gulli & Roke

ASSURANSE

Stortingsgt. 22 - Sentralbord 33 44 00
OSLO

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 15. JULI (5. s. e. pinse):
Ep. 1. Pet. 3, 8—15. Ev. Matt. 5, 20—24. Mandag og tirsdag: Ferialdager. Onsdag: Camillus av Lellis, bekj. Torsdag: Vincent av Paul, bekj. Fredag: Hieronymus Emiliani, bekj. Lørdag: Laurentius av Brindisi, bekj., kirkelærer.

SØNDAG 22. JULI (6. s. e. pinse):
Ep. Rom. 6, 3—11. Ev. Mk. 8, 1—9. Mandag: Apollinaris, bisk., mart. Tirsdag: Ferialdag. Onsdag: Jakob, apostel. Torsdag: Anna. Fredag: Ferialdag. Lørdag: Nazarius og Celsus, mart., Victor I og Innocens I, paver.

SØNDAG 29. JULI (7. s. e. pinse):
Olav, konge og martyr. Ep. Visd. 10, 10—14. Ev. Mt. 16, 24—27. Mandag: Ferialdag. Tirsdag: Ignatius Loyola, bekj. Onsdag: Ferialdag. Torsdag: Alfonso Maria Liguori, bisk., kirkelærer. Fredag: Ferialdag. Lørdag: Dominicus, bekj.

SØNDAG 5. AUGUST (8. s. e. pinse):
Ep. Rom. 8, 12—17. Ev. Luk. 16, 1—9. Mandag: Kristi forklarelse. Tirsdag: Gaetano, bekj. Onsdag: Jean-Marie Vianney, bekj. Torsdag: Vigiliedag. Fredag: Laurentius, mart. Lørdag: Marias lørdagsmesse.

SØNDAG 12. AUGUST (9. s. e. pinse):
Ep. 1. Kor. 10, 6—13. Ev. Luk. 19, 41—47.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME:	Stille	Høy-
	messe	messe
OSLO: St. Olavs kirke,	7.00	11.00
Akersveien 5. Biskopen og prestegården	9.00	
42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	9.45 m.eng. pr.	
St. Hallvards kirke, Fransiskanerne,	8.30	11.00
Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	19.00	
St. Dominikus kirke, Dominikanerne,	8.15-9-	10.00
Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	11.30	
Vår Frue Villas kapell, Montebello,	—	8.30
Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimsv. 309,	—	9.00
tlf. 21 25 87		
ARENDAL: St. Franciskus kirke,	8.00	10.45
Tyholmen, tlf. 2209		
BERGEN: St. Pauls kirke,	8.00	10.30
Christiesgt. 16, tlf. 15410	9.00	
Vår Frue kirke, Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke,	8.30	10.30
Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19		
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke,	8.30	10.45
Kongensgt. 9, tlf. 1438		
HALDEN, St. Peters kirke,	8.00	10.45
Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168		
HAMAR: St. Torfinns kirke,	8.30	11.00
Torvgaten 113, tlf. 23 75 1		
HAUGESUND: St. Josefs kirke,	8.30	11.00
Haraldsgt. 21, tlf. 3195		
HØNEFOSS: St. Theresia kirke,	8.00	10.30
Vesterngt. 5, tlf. 266		
KRISTIANSAND S.: St. Ansgars kirke,	8.00	10.30
Kirkegaten 3, tlf. 24 225		
LILLEHAMMER: Mariakapellet,	—	10.00
Weidemannsgt. 3, tlf. 52 55 0		
LILLESTRØM: St. Magnus kirke,	8.30	11.15
Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke,	7.45	10.45
Sverresgt. 26, tlf. 50 79 3		
STABEKK: Maria Kirke,	8.30	10.30
Nyveien 17, tlf. 53 77 35		
STAVANGER: St. Svitbun kirke,	8.00	10.30
Dronningensgt. 8, tlf. 25 53 4		
SYLLING: St. Hallvards kapell,	—	—
tlf. 84 90 28 (Drammen)		
TØNSBERG: St. Olavs kirke,		10.45
Sandefjordgt. 1, tlf. 11 94 9		
St. Olavs kapell	8.00	
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke,	8.30	11.00
Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21 21 4	19.00	
St. Elisabeth Hospitals kapell,	6.15	—
IIa, tlf. 20 22 1		
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke,	8.00	11.00
Flintegaten 5, tlf. 2779		
MOLDE: St. Sunniva kirke,	8.30	11.00
Parkveien 23, tlf. 1100		
ÅLESUND: Vår Frue kirke, tlf. 7558		11.00
Mariabeimen, Nørve, tlf. 7184	8.30	
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94.	8.15	10.30
Biskopen og prestegården tlf. 3604		
St. Elisabeth hospital,	6.20	—
Mellomveien 15, tlf. 2101		
BODØ: St. Eysteins kirke,	8.15	10.30
Hernesveien 22, tlf. 21 78 3		
HAMMERFEST: St. Elisabeth Inst.	8.00	
St. Mikael's kirke, Strandgt., tlf. 1392		10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke,	8.00	10.30
Skolegt. 4, tlf. 1205		

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontortid: 9—16. Lørdag 9—14. - Tlf. 42 31 70.

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år - Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 153 21

RESPEKT FOR SANNHETEN

«Journalistens første plikt er å lete frem de grunnleggende sannheter». Dette sitatet av Mauriac står som motto over en liten trykksak som er kommet oss i hende fra England i disse dager. Og mottoet uttrykker det programmet titelen antyder: Bladet kaller seg «et uavhengig kristent nyhetsbrev» med titelen «Search» — «På leting» måtte det nettopp nærmest oversettes med. Redaktøren er en kjent journalist og forfatter, Michael de la Bedoyere — inntil nylig redaktør for *Catholic Herald*. Omkring seg har han samlet et team av ansvarsbevisste legfolk, med en jesuitt som geistlig rådgiver, pater Corbishley.

Dette vesle månedsskriftet slår an en avgjort ny tone i engelsk katolsk journalistikk, som så lenge har vært overveiende — for ikke å si overveldende — apologetisk preget. Ikke i den urolige søken, men i tilfredsheten over å ha funnet, har britisk katolisisme hatt sin styrke — og sin svakhet. For den robuste gode samvittighet som utgjør en så stor del av sjarmen ved en Chestertons forfatterskap, kan hos ringere ånder lett degenerere til en ulidelig selvtilfredshet. Og enhver minoritetskatolesisme, som i århundrer har vært tvunget inn i en ghetto-tilværelse, løper en ikke liten risiko for å forfalle til selvopptatthet og til mistenksomhet overfor anderledes troende.

Men i samme øyeblikk står også den katolske presse i fare for å bli en partipresse, der egeninteressen får dominere på bekostning av hensynet til sannheten og nestekjærligheten. Overskrifter som: «300 arbeidere omkommet ved grubeulykke. Ingen katolikker blant dem» — røber sektens, partiets, lettelse over at «ingen av våre» var med. På samme måte kan apologetiske hensyn spille så sterkt med både i den historiske orientering og i samtidsorienteringen at alle skyggesider ved Kirkens historie faller bort, og det blir avgjørende for den dom en feller over en mann hvorvidt han er «god katolikk», over en virksomhet, hvorvidt den blir drevet i katolsk regi. Og det levnes knapt noen plass for tvilen, for de fruktbare spørsmål, for diskusjon og selvransakelse, for samtalen med den anderledes tenkende.

I virkeligheten er det et fundamentalt kristent krav til enhver form for informasjon, for opplysende virksomhet, at den har respekt for sannheten, sannheten i hele sin fylde, i alle sine nyanser. Men denne respekten vokser igjen frem av respekten for det menneskelige, hvor det enn finnes: for det gis intet ekte religiøst liv der hvor ikke de menneskelige, «naturlige» dyder får spille med; de er grunnlaget. Nåden forutsetter og kroner naturen: «Menneske først og kristen så.» «Og derfor,» sier pater Corbishley i dette første nummer av *Search*, «er det katolikkens første plikt å søke å bringe disse dydene til full utfoldelse i seg selv — og å hilse dem med glede og respekt hver gang han finner dem i blomst hos en anderledes tenkende. Katolske historikere burde skulle seg ut ved en lidenskapelig kjærlighet til den historiske sannhet, og burde ikke engang kjenne den minste fristelse til å skjule den eller vanne den ut i «apologetisk hensikt». Den katolske kunstner, som burde vite bedre enn noen annen at all skjønnhet er en åpenbaring av Gud, burde føle som blasfemi den slags kitsch som så ofte går for å være «kristen kunst». Guds storhet lærer vi å vurdere først når vi oppdager hvor skjort og herlig det er, det universet han har skapt; den synlige skjønnhet er en blek avglans av Skaperens usynlige herlighet. Det er gjennom menneskelig kjærlighet at vi lærer å forstå hva kjærlighet — også guddommelig kjærlighet — er. Dette er Inkarnasjonens dypeste mening.»

Respekt for mennesket, respekt for sannheten; det må være den kristne journalists devise. Det heter at evangeliet trenger ikke advokater, men vidner; den kristne apostel er et vidne om Gud. På samme måte er det journalistens oppgave å vidne om det han ser: vidne om mennesket. Men begge vidnesbyrd innebærer en tolkning; derfor krever også begge en stor ydmykhet. Apostelen, journalisten — begge har de sett, begge har de funnet; men hvilke briller har de brukt, hvilke mål har de lagt på sin gjenstand? Sett fra en ghetto blir både Gud og menneske så underlig fortegnet. Bare gjennom den vilje til universalitet som karakteriseres av *dialogen* blir den kristne journalistikk til et virkelig vidnesbyrd.

G.

Den katolske presse — saklig informasjon eller enøyd apologetikk?

I marginen av konsilet:

HVA MED INDEX?

I alle de enquêtene som i de par siste årene har vært holdt i det katolske utland i anledning det forestående kirkemote, er det enkelte ønsker som stadig går igjen. Et av dem er dette: At konsilet må foreta seg noe, og helst noe radikalt, med Index!

Og sikkert er det at *Index Librorum Prohibitorum*, den «Fortegnelse over forbudte bøker», som pave Pius V tok initiativet til i 1571, idag har et lett antikvert preg — for å si det mildt — både i sin ånd og i sin bokstav.

Det er selvfølgelig ingen som i og for seg ønsker å diskutere det som er en del av Kirkens hyrdeembede — dens oppgave å veilede de troende og beskytte dem mot vranglære og umoral. Det er en naturlig sak at en teolog som vil uttale seg om tros- og lærespørsmål må ha en kirkelig godkjenning av det han vil offentliggjøre. Det er i og for seg en likeså naturlig sak at Kirken offentliggjør lister over bøker den av en eller annen grunn finner å måtte ta avstand fra. Men en sentral instans kan neppe idag rå med noen effektiv veiledning når det gjelder «god» og «forkastelig» litteratur.

Index inneholder idag ca. 4 000 titler. Av dem har bare noen få hundre noen aktualitet, og selv disse er for en stor del et vilkårlig utvalg av bøker som mer eller mindre tilfeldig er kommet for sensorenes øyne. Enkelte av de problemene som dette faktum byr på, luftes i en enquête som nylig ble offentliggjort i det amerikanske litterære tidsskriftet «The Critic», og det er tre av innleggene derfra vi her bringer — i en noe forkortet form. Roger J. Kiley er høyesterettsdommer, Robert Giroux er forlegger (sjef for forlaget Farrar, Straus and Cudahy) og pastor Francis X. Canfield er formann for USA's katolske bibliotekarforbund.

HØYESTERETTSDOMMEREN:

Roger J. Kiley.

«- håpe på en grundig overhaling.»

Det er forandring i luften. Vi kan merke det rundt omkring oss. Det går et pust av nytt gjennom verden. Sekkestrie og kleshengere av metall er siste nytt i skulptur, IBM-regnemaskiner overtar forretningene, automasjonen rykker inn i fabrikkene, en katolikk er kommet inn i det Hvite Hus og en astronaut er skutt ut i rommet. Denne ånden går gjennom lovverket også. Den avskaffer foreldede lover som har mistet det grunnlag de engang hadde, og gjør ende på ubrukelige fremgangsmåter som heller hemmer enn fremmer retten.

Denne ånden håper jeg vil bevege konsilet til å foreta noe radikalt med Index. Og siden pave Johannes' oppsiktsekkende initiativer hittil har gjort klar scene, er det god grunn til å håpe på en grundig overhaling.

Index over forbudte bøker! Denne titelen har genera-

sjoner igjennom fått både katolikker og ikke-katolikker til å grøsse.

«Romans vilje til å legge menneskeånden i lenker er like så aktiv i 1959 som den var da Pius V skapte Index i 1571.» Dette sitatet fra en leder i *The Christian Century* illustrerer et vidt utbredt og helt fortegnert bilde. Det er ikke så meget innholdet av Index som skaper frykt hos ikke-katolikkene; det er det de setter ordet i sammenheng med, alle de skrekkelige ting de har hørt om gjennom oppveksten: Index, inkvisisjon og så videre. Bare dette ordet «Index» er et irritasjonsmoment i forholdet mellom oss og dem — et forhold som kan være vanskelig nok fra før.

Det viktige spørsmål for katolikkene idag er ikke hvorvidt de kan få tillatelse til å lese Henningius Arnisaeus' verker — de ble satt på Index i 1622. Men hvorvidt de kan lese Reinhold Niebuhr og Paul Tillich, og hvorvidt bøker som *Lolita* og *Besatt av kjærlighet* bør skyes som pornografi. De listene over bøker som Index inneholder er ikke til noen hjelp for dem. Og de kan aldri regne med at listene holder tritt med den syndflod av bøker, magasiner og aviser som oversvømmer markedet idag. Bedre ville det være å håpe at konsilet vil avskaffe helt og holdent de spesifiserte listene over bøker og forfattere som nå er en del av Index.

Dersom listene ble avskaffet, kunne vi også håpe at resten av Index, de generelle reglene, ble modernisert og ført up to date. Ingen fornuftig katolikk vil beklage seg over disse reglene, ikke engang regelen om forhåndssensur. *Imprimatur* er en ytterst nyttig veileder når det gjelder teologiske arbeider. Og hvem vil beklage seg over forbudet mot pornografi? Våre sivile domstoler har godkjent prinsippet om forhåndssensur av filmer, såvel som pornografilovgivningen. Så må jo kirkeretten kunne anvende det samme prinsippet til felles beste for Kirkens medlemmer.

FORLEGGEREN:

Robert Giroux.

«Ny vurdering av klassikerne.»

Når en forlegger betrakter den siste utgaven av Index, er det alle manglene og uoverensstemmelsene som først slår ham. Det er ikke på noen måte en systematisk ordnet katalog over forkastelige bøker. Der er ingen inndeling etter emner. Fortegnelsen er tydelig nok ikke altomfattende, heller ikke har den gjort et skjønnsomt utvalg; den virker tilfeldig og temmelig ensidig. For eksempel, når en tenker på alle de reisebeskrivelser fra Italia som er utkommet ned gjennom tidene bare på engelsk, og med klart heretisk innhold, er det nærmest pussig å konstatere at fortegnelsen på dette punkt bare inne-

holder to titler, og de er fra det attende århundre. Skjønt den er temmelig omfangsrik når det gjelder franske romaner fra det nittende århundre — Dumas far og sønn, Stendhal, Balzac, Eugène Sue, Hugo, Georges Sand, Zola, Flaubert — inneholder den ikke en eneste russisk roman fra samme tidsrom. Dmitri Tolstoj, men ikke Leo. *Deo gratias!* En rekke romaner som vakte anstøt i sin tid, er fordømt, men De vil lete forgjeves etter verker av Karl Marx, Engels, Lenin, Hitler, Stalin eller Mao Tse-tung.

I en viss forstand finner jeg alle disse manglene og uoverensstemmelsene både trøstende og oppløftende. Dette synes jeg nemlig slett ikke minner om en monolittisk institusjons åndstyranni. Dersom Index skulle representere en totalitær sensurs grundighet og effektivitet, slik som så mange bigotte kritikere av Kirken har hevdet, er den sannelig en fiasko. — Et annet eksempel: Amerikanske forleggere sender årlig ut noe slikt som 11 000 titler. Allikevel finnes det bare fire amerikanske forfattere på Index — J. W. Draper, G. Zurcher, W. L. Sullivan og Telesphor Smyth-Vaudry. Jeg føler meg oppmuntret ved tanken på at jeg ikke kjenner et eneste medlem av denne bisarre litterære kvartett. Gjør De? Den enkle sannhet er at Index ikke kan anses som et oppslagsverk i ordets vanlige betydning. Det er en opphopning av titler, og er begrenset til bøker som Roma i tidens løp har fått henvendelse om, og som man var nødt til å gjøre noe ved.

Derfor håper jeg også at det kommende konsil ikke minst vil finne en mulighet til å skille mellom litterære verker og slike som har en overveiende doktrinal karakter. Mange romaner som *i sin tid* vakte anstøt, er blitt fordømt. Mitt håp er at man vil ta disse verkene opp til ny vurdering, i lys av de forandrede sosiale forhold. Index hevder ikke på noen måte å være ufeilbart. Det kan være at de geistlige som i 1864 fordømte Flauberts *Madame Bovary* ikke var klar over at boken var et angrep på det hyklerske, materialistiske samfunn hvis falske verdier førte Emma Bovary i undergangen, og heller ikke kunne se at den dominerende note i Hugos *De elendige* er en dyp og brennende sans for rettferdighet. I alle tilfelle er det nå, i 1962, klart for ethvert velvillig innstilt menneske at begge disse bøkene, tatt i sin helhet, er høyt moralske bøker. Kirken har et enormt ansvar som kulturens og lærdommens beskytter. Under Leo XIII ble oldtidens klassikere fjernet fra Index. Det er mitt håp at også de moderne litterære klassikere vil komme inn under den samme regel.

PRESTEN:

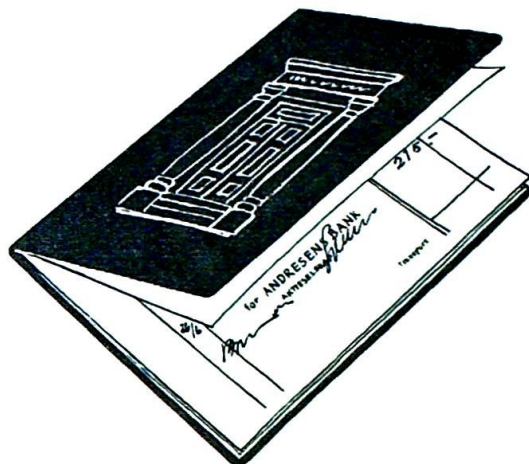

F. X. Canfield.

«Tilpasning til
vår tids behov.»

Det katolske bibliotekforbundet i USA har sluttet seg til det koret av stemmer fra en hel rekke andre organisasjoner og enkeltpersoner som oppfordrer det annet Vatikan-konsil til å ta opp til ny vurdering Kirkens lovgivning angående bøker og lesning av dem. Men nå må enhver diskusjon av hva konsilet kan tenkes å foreta seg med Index ta sitt utgangspunkt i to vesentlige forhold. Nemlig, for det første, at Index bare er en del av et større

Ved DÅP eller KONFIRMASJON

En BANKBOK er
DEN BESTE GAVE

ANDRESENS BANK
ARTIESELSKAP
OSLO

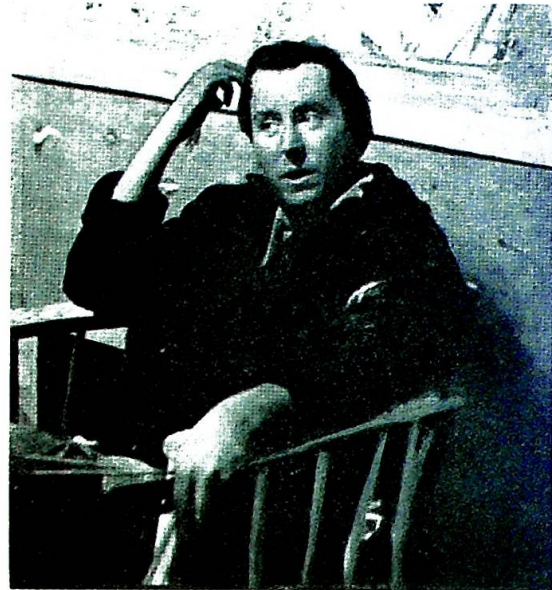
hele, nemlig hele den kirkelige lovgivning angående bøker og deres lesning — den finnes i §§ 1384—1405 (og § 2318) i Codex Juris. Og for det annet det som proklameres som hensikten med konsilet: «Å gi vekst til den katolske tro, å reformere det kristne folks praksis ut fra sunne prinsipper, og å tilpasse den kirkelige disiplin til vår tids behov og livsbetingelser.»

En behøver bare øyne flyktig igjennom de siterte paragrafene for å bli klar over at når det gjelder bøker og lesningen av dem, er Kirken meget vår om den tydelige oppgave den har fått, å vokte både troen og de troende mot de farer som kan true. Ser vi da den eksisterende lovgivning på bakgrunn av denne hensikt, «å reformere det kristne folks praksis ut fra sunne prinsipper», kan vi sikkert ikke vente noen radikal forandring av Kirkens stilling i denne sak.

Men så heter det videre at den kirkelige disiplin skal bringes i harmoni med «vår tids behov og livsbetingelser». Hvilke modifikasjoner av den nåværende lovgivning vil dette medføre? Det er umulig å forutsi noe sikkert. Men det er alminnelig antatt som en mulighet at kirkemøtet vil utvide biskopenes og ordensoverhodenes myndighetsområde, for å oppnå en desentralisering av den kirkelige administrasjon. Og endelig består den mulighet at hele Index slik som vi kjenner det vil bli opphevet, og at både legfolk og geistlighet vil bli henvist til å følge generelle normer tilsvarende dem vi nå finner i paragrafene 1384—1405 i Codex. Dermed ville det bli den enkeltes sak å utøve sitt personlige ansvar på samme måte som han gjør, når han som nå selv må ta stilling til hele den strøm av forestillinger som oversvømmer ham gjennom dagspressen, tidsskriftene, radioen og televisjonen.

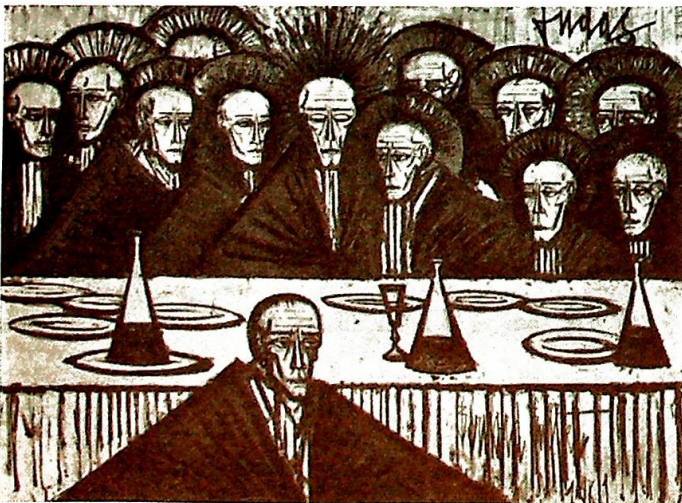
EN MALER OG HANS KAPELL

At en samtale mellom Kirken og kunstneren kan bli fruktbar og føre til et givende samarbeid, tror vi den dialogen vi presenterte i forrige nummer av «St. Olav», mellom kritikeren pater Couturier og maleren Matisse, er et godt eksempel på. Når Bernard Buffet nå har utsmykket sitt eget kapell, er det visstnok ut fra helt andre forutsetninger. Det betyr ikke at hans verk kan være oss likegyldig. Riktignok heter det at enten kan kunstneren tvinge sitt jeg inn under et emne som er større enn ham selv; eller han kan bruke et emne — profant eller sakralt — først og fremst til å uttrykke seg selv. Og det vil ikke mangle på folk til å anklage Buffet for ikke å ha respektert sitt emne, men bare brukt det. Her er det ikke vår oppgave å dømme om Buffets verk, foreløpig kan vi bare presentere det. Vellykket eller mislykket — som uttrykk for en samtidsbevissthet tror vi hans arbeider i alle tilfelle er gyldige. De kan bevege eller irritere — de lar en aldri likegyldig.

Ingen nyoppdukket kunstner i etterkrigstidens Frankrike er blitt mer entusiastisk akseptert eller skarpere kritisert enn Bernard Buffet. Hilst med trompetstøt av somme, avskydd av andre, misunt og latterliggjort, snart sett på med ærbødighet, snart betraktet med dyp mistillit — har den nå 33 år gamle Buffet skapt en strid om sitt navn Europa over som en må tilbake til surrealismens glanstid for å finne maken til.

Beundrerne — og de synes å være i flertall — finner i hans krasse, ukonvensjonelle realisme en sosial pessimisme som er et adekvat gjenskinn av etterkrigstidens angst. For dem er han virkelig ekte og original, og i hans grafiske, dystre stil — med dens dominerende grå og sorte skygger — ser de en «praktfull enkelhet» som hever hans verk opp til en enestående stilling i samtidig maleri.

Judas er midtpunktet i Bernard Buffets «Nattverd».

Men der er også en minoritet av kritikere — og blant dem noen av de største, ikke minst den gamle garde av Picasso-beundrere — som finner Buffets deformerte, skjelettliggende figurer med sine trekantede hoder alt for skrekkelige; de hevder at hans realisme er umenneskelig. Hans pensel er grusom, for menneskefiendtlig, hans malerier med sine stilistiske deformasjoner for skjærende håpløse. Hans ekstremt grafiske manér vidner etter deres mening om fattigdom på fantasi, og hans sykkelig avmagrede figurer, med deres dratte, smertefulle ansikts trekk, vidner ikke bare om pessimisme, men om fortvilelse.

Buffet, som er kjent for sin fåmæltighet, har et enkelt svar til denne kritikken: «Kunst er ikke morsom. Har De lyst til å more Dem, så gå på sirkus, ikke i et kunstgalleri.»

For Buffets kritikere har hans suksess betydd en bitter ironi, eftersom de nå innser at deres strenge dom på en merkelig måte bidro til den. Den førte til en lengere diskusjon som gjorde ham mer berømt enn noen andre unntatt Picasso. Og da han først var blitt kjent, ble det undrende publikum fascinert av den sky unge maleren som var opphavet til hele oppstyret. Dessuten var det et publikum som minnet om okkupasjonstidens tragedier fremdeles var levende for, samtidig som etterkrigstiden virket like meningsløs og forvirret. I Buffets strenge komposisjoner og dystre livssyn fant folk en maler på bølgelengde med deres egen stemning. Som Buffet en gang selv har sagt: «Utenfor meg selv er universet fullt av smerte, fiendtlig, farlig. Jeg mener alle må ha denne følelsen.»

Det er nå alt noen år siden Frankrikes store malere ble aktivt engasjert i kirkekunsten igjen. En Rouault hadde helt fra århundrets begynnelse vært sterkt opp-tatt av religiøse motiver, og i tillegg til en pater Couturiers konkrete initiativer må hans eksempel ha betydd

en ikke uvesentlig stimulans for hans samtidige. I det siste har en *Picasso* utført arbeider for en kirke i Barcelona, *Matisse* og *Manessier* har hver især utsmykket et helt kapell. Nå kan det gå mote i alt, og universalkunstneren *Jean Cocteau* — dyktig på alle felter, men kanskje aller mest når det gjelder å «være med» — fant også for et par år siden ut at han ville lage sitt eget lille kapell. Foreløbig har det imidlertid vært temmelig taust om det — ikke usannsynlig er det av gode grunner.

Og nå i vår dukket så Buffet, etterkrigstidens mest feterte og omdiskuterte maler, opp i Paris med en hel serie vegg-malerier som han hadde utført til kapellet på sitt slott. Var det også et utslag av trang — bevisst eller ubevisst — til å følge med moten? — Nepe.

Buffet maler alltid mennesket fallent, forfulgt, ulykkelig. I pasjonsdramaets tragiske element, som jo er det overveldende iøynefallende, finner Buffet seg igjen, Kristi lidelse blir et nytt uttrykksmiddel for hans egen pessimisme. Også Rouault var like fengslet av mennesker på livets nattside som av pasjonshistorien. Men tar en feil, når en i Rouaults bilder alltid finner en inderlig medlidenhet, basert på det hemmelige håp om oppstandelsen — mens man hos Buffet ikke kan se annet enn nattsvart fortvilelse?

Denne kunsten er ikke engang virkelig tragisk, hevder redaktøren av «Art Sacré», pater *Cocagnac*: «Den er ikke tragisk, for den er unndratt livskreftenes spill; heller ikke kan den sies dramatisk, for den kaller ikke på noen løsning. Tørr, stivnet, er den ute av stand til å suggerere den mysteriøse dobbelthet i Kristi lidelse, triumfens lys over dødens time: Hans blod fyller frelsens kalk, hans tårer veller frem til dåpens rensende bad. Mens Buffet har av nattverden, dette livets festmåltid, gjort en «dødnings-skallenes bankett».

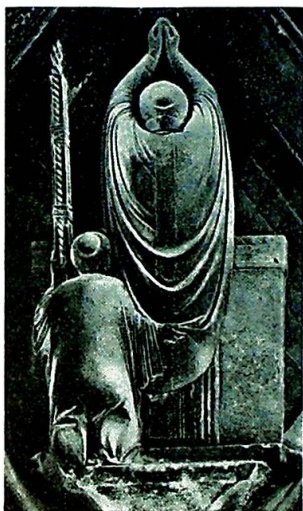

Bernard Buffet: Korsfestelse.

Og pater *Cocagnac* konkluderer:

«Bernard Buffet, De har skapt *Deres* kapell. Kanskje er det en helligdom for *Deres* egen angst. Men den ringeste kirke må være et bilde på selve Kirken, Kristi kirke, den som er universell, fordi den er for alle Livets og Lysets evige stad.»

Alt dette er sant nok. Men en undres allikevel om det siste ord dermed er sagt om Bernard Buffets religiøse maleri. Vel er hans kunst monoton; men det er den fattige, forpinte, forhånede Kristus han ser. Hans enkelhet er, tross alle likhetspunkter, ikke middelalderens, den savner sjarm, fantasi, varme. Men om hans Kristus kommer rett fra konsentrasjonsleiren, er da dette så underlig?

AV
KIRKENS
LIV:

Brev til en leser

Kjære venn.

Deres brev gjorde inntrykk på meg. Det vidner om en uro som mange av oss kan føle. De sier noe slikt som at av alle *Vårherres* døpte barn er De den mest middelmådige. At De vet han venter noe annet av Dem enn det livet De forer nå — hverken riktig godt eller riktig ondt. Små dyder, små synder. De misunner helgnene, eremittene, trappistene, karteuserne, alle dem som «har mot til å føre et liv som svarer til deres overbevisning». Og De spør meg, som så lenge har studert helgnene ned gjennom *Kirkens* historie, hva jeg råder Dem til å gjøre.

Men jeg har ikke noe råd å gi Dem. Enhver av oss har nok å gjøre med seg selv, om han ikke også skal blande seg opp i andres livsforsel. Men tillat meg allikevel å fortelle Dem denne lille historien fra en fjern kristen fortid — kanskje kan den allikevel lære Dem noe.

Den handler om *Pafnutios*, en eremitt som engang levde i den egyptiske orken. Etter mange år i bot og askese mente han en dag han hadde rett til å si til Den Allmektige: «Herre, siden jeg har levd så lenge her i orkenen i bønn for ditt åsyn, så svar meg nå: Har jeg gjort noen fremskritt? Hvilken grad av hellighet er jeg nådd frem til?» Og straks var det en engel som bragte ham svaret: «I nærmeste landsby er det en muskant folk kan fortelle deg om. Ham kan du gå og snakke med, for du er akkurat like så hellig som han.»

Da løp *Pafnutios* avsted for å tale med den som således var blitt nevnt ham som hans likemann. Og på torvet fant han den omvandrende musikanten og spurte ham: «Hvordan har du båret deg ad for å bli så hellig at selv englene berømmer deg? Kan du ikke betro meg din hemmelighet?» Men den annen avviste ham og nektet å svare — han var ikke noen helgen, han var bare et alminnelig menneske, ja, et slett menneske. I mange år hadde han vært landveisrover. *Pafnutios* skulle til å vende tilbake, da en tredje mann kom til og fortalte mannens historie: En dag hadde han, som var en tyv og kjeltring, møtt en kvinne hvis mann satt i fengsel for en stor gjeld, og roveren hadde gitt henne penger nok til å kjøpe ham fri. — Og *Pafnutios* vendte tilbake til sin orken for å meditere i taushet over denne lekse i ydmykhet.

(Forts. n. s.)

På jakt etter fiskerens grav

Av pastor Paul d'Auchamp

Pastor Paul d'Auchamp, som mange av «St. Olav»s lesere kjenner som en sjarmerende reiseleder og en dyktig guide for skandinaver i Roma, vil med denne artikkelen minne Romaturistene om at de også er på pilgrimsferd: I året 312 gir keiser Konstantin kristendommen dens frihet i hele det romerske rike. Han bygger store kirker, i Jerusalem, i Konstantinopel, i Italia, ikke minst i Roma. En av de største legger han, med store omkostninger og til hinder for byplaneringen, ute på Vatikanhøyden, med fattiggravene i vest som midtpunkt. Hvorfor? Pastor d'Auchamp søker her å gi svaret, ved å presentere resultatet av arkeologenes leting etter apostelfyrsten Peters grav.

La oss stille oss på Petersplassen med ryggen til Obeliskens og se opp mot kirkens fasade: Da ser vi vestover. Mot nord (til høyre) ligger pavens palass på Vatikanhøyden. Mot syd er det bare by å se. Øst vender vi ryggen til. Men hadde vi stått der på apostelen Peters tid, hadde utsikten vært mer landlig: Mot nord Vatikanhøyden med sine vinranker — de ga «en meget bitter vin»; der bor altså paven idag! I vest kunne øyet følge skråningen av Vatikanhøyden, inntil den en tre-fire hundre meter lenger borte svingte bratt mot syd.

Mange år gikk, og Pafnutios søkte stadig å klatre opp nye trin på stigen til Paradis. Så en dag våget han seg til å stille sitt spørsmål på ny. Og atter fikk han svar fra himmelen: «Overhodet for landsbyen der borte, det er en mann som er på samme nivå som du. Gå og tal med ham.» Men landsbyens eldste var ikke en mann som skilte seg ut på noen måte. En bra mann, kanskje ikke så svært klok, men i tre-dve år hadde han styrt sin landsby, og alle sa: «Ingen har noen gang hatt noen klage på ham, han har skjettet sitt hverv vel, han har aldri gjort urett mot

mens den i vår retning, øst, skrånte sterkt. Nær denne kurven så man noen typiske fattiggraver: Kantstilte teglsten dekket likene, som lå oppe på jorden. Langs sydskråningen løp en landevei, Via Cornelia, og bak den mellom Circus og Tiberen i syd, lå Neros haver, hvor apostelen Peter etter eldgammel tradisjon skal være korsfestet — i 64 eller 67. Den romerske historiker Tacitus vet å berette at Nero brente kristne i Circus, så tradisjonen er sannsynlig.

Står vi der ennå hundre år senere — omkring år 160 — er mangt og meget forandret. Roma er vokst enormt. Distriktet her lå opprinnelig på den «gale» siden av Tiberen, men er nå ved å komme til ære. Grunnprisene er gått opp; det ser ut til at en spekulant har kjøpt opp skråningen av Vatikanhøyden, borte fra svingen der fattiggravene ligger og ned dit hvor vi står (nær obeliskens). I hvert fall er det bygd noen få meter mur i nord-sydlig retning tvers over de vestligste gravene; dens oppgave er tydeligvis å beskytte terrenget mot regnvann og jordras fra skrenten. Snart kantes høyden med to rekker ensartede gravkapeller i fin keiserlig teglsten, og det var vel snarere dem enn fattiggravene man tenkte på da muren ble bygd. Alle kapellene vender vinduer og dører mot syd, så de døde kan følge skuespillene på arenaen.

noen. Det er en omgjengelig mann, ikke noe annet.» Og Pafnutios vendte tilbake til sin ørken og sa til seg selv at rettferdigheten er en dyd som er hellig i Guds øyne.

Og atter gikk årene, og på ny stilte Pafnutios sitt spørsmål til Herren. Så meget hadde han nå anstrengt seg! Alt hadde han gitt avkall på, intet av denne verdens goder betydde noe for ham mer. Ville ikke Gud gjøre regning med det, og holde ham det til gode?

«Så gå i møte med den mannen som kommer der,» sa nå engelen til ham, «og se til å lære den leksen han kan gi deg!» Men mannen som kom var en stor handelsmann, og han kom i spissen for en lang karavane fra Alexandria. Intet av denne verdens goder hadde han gitt avkall på, ingen askese hadde han øvet! Tvert imot, man sa om ham at han kunne velte seg i gull. Men nå kom han ut i ørkenen med en kostbar last av varer, mat og andre almisser, for å gi det hele som gaver til munkene der ute. Alle trodde at denne mannens sjel var helt oppslukt av havepsyke og trang til ny vinning... og se, nettopp hos ham hadde Herren latt spire det skjønneste og dyreste av alle såkorn, kjærlighetens sæd...

Da forsto Pafnutios sin lekse. Og på sitt dødsleie erklærte han for alle de munkene og prester som hadde forvane å samle seg om ham: «Her i livet er der slett ingen spesielle betingelser som er nødvendige for å være trofast mot Gud. Ektefolk, arbeidsfolk, bønder eller byboere, over alt er der sjeler som Gud ser med glede på. Og hvem vet om ikke mangen en enkel gjerning, gjort i det skjulte av den ringeste kristen, ikke allikevel overgår i hellighet alt hva vi prester og munkene har anstrengt oss med å utføre?»

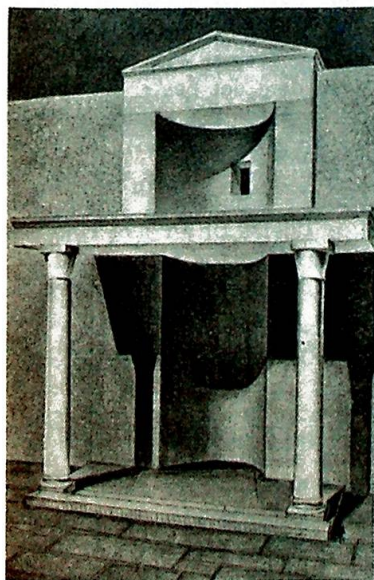

Og her er det nå Konstantin bygger sin kirke. Hvorfor? En eldgammel romersk tradisjon sa at Peter etter sin henrettelse ble begravd på den nærmeste gravplassen, som ikke var noen annen enn Vatikanhøydens, og at hans grav der alltid hadde vært kjent av de kristne. Ved år 200 skriver en romersk prest, Gaius, til en østerlandsk kollega: Peter og Paulus grunnla den romerske menighet; de ble slått ihjel under Nero og ble begravd på byens begravelsesplasser. Folk besøker stadig deres «troféer». Og så nevner Gaius uttrykkelig de begravelsesplassene hvor Konstantin senere bygde sine Peters- og Paulskirker. Man er da på den sikre side når man tyder denne teksten slik at Peters grav ca. år 200 er blitt æret på Vatikanhøyden i minst en menneskealder, altså minst siden 170. — Ca. 360 skriver den hedenske keiser Julianus at etter hans oppfatning har man æret Peters og Paulus' graver i Roma før år 100. Omkring 530 forteller «Liber Pontificalis» at Anacletus, som var biskop i Roma ca. 80, lot reise minnesmerker over de to apostlers graver, og at han sørget for selv å bli begravet sammen med Peter.

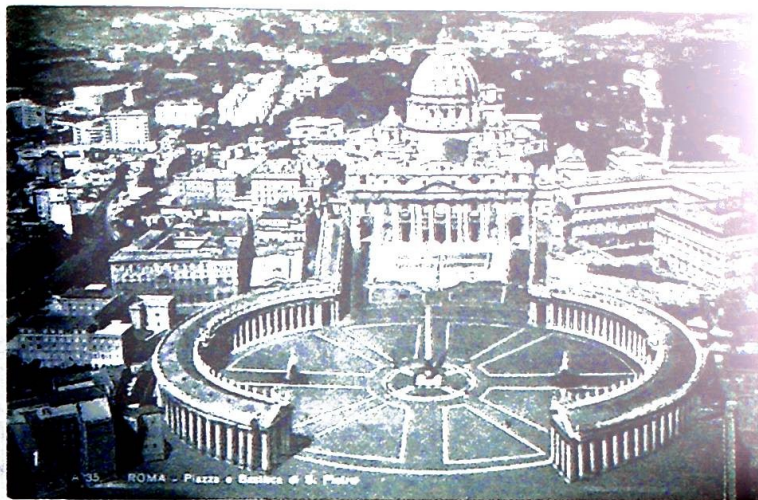
Det er ikke tvil om at Konstantin og hans samtidige var overbevist om at Peter ble begravet der hvor kirken ble bygd. Han satt ikke så sikkert på tronen at han kunne ha tillatt seg den ekstravaganse å skjenke de kristne dette arealet, dersom ikke almenheten hadde vært klar over at den nylig frigitte religion hadde en spesiell interesse av det. For å bygge kirken måtte Konstantin grave dypt inn i Vatikanhøyden, og samtidig planere ut hele begravelsesplassen; nettopp *gravfreden* må ha vært et stort problem, og dispensasjonen til å sløyfe de tidligere gravene er kanskje det viktigste bevis for at man anså byggingen for begrunnet.

Konstantins kirke ble stående i tusen år; på 1500-tallet ble den nåværende Peterskirken bygd, tre meter over den gamle. Mellom det gamle og det nye nivået er det grotter med sarkofager.

Og her var det det moderne arkeologiske arbeidet startet i 1939, ved en ren tilfeldighet. Pius XII hadde bedt om å få grottens gulv senket der hvor han ville stille sin forgjengers kiste. Under arbeidet gikk en hakke igjennom, og man kunne se ned i et hedensk gravkapell fra 200-tallet: Vannet fra Vatikanhøyden hadde skylt noe jord ut, og dermed var herlighetene

Det eldste minnesmerke over apostelen Peter: Gaius' «trofé». (Delvis rekonstruert.)

«La oss stille oss på Petersplassen, med ryggen til obelisken . . .»

avslørt. Siden er det blitt gravd; et snes kapeller på en strekning av 80 meter av den gamle gravgaten er blitt frigjort. Og nå spør vi naturligvis: Fant man så Peters grav?

I korte trekk: Man har funnet det «trofé», det gravminnet Gaius taler om, og således ført tradisjonen tilbake til 170. I forbindelse med troféet har man funnet to graver, som begge kan være fra Peters tid. Er en av dem hans? Bevises kan det ikke — men noen konkret grunn til å betvile det har vi heller ikke. Tvert om: De øvrige tradisjoner om gamle pavebegravelser synes snarest bekreftet; man har funnet sikre tegn på kristen interesse for stedet. Og intet av det man har funnet, svekker den tradisjon som levde i 170: At her er Peters grav.

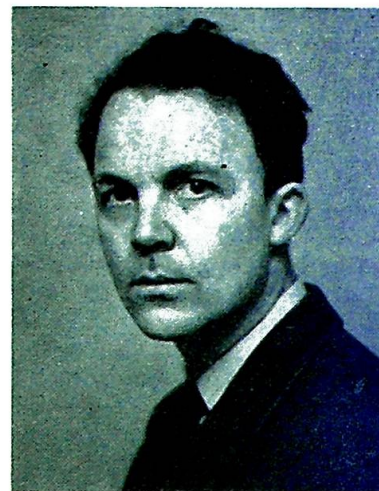
Vi har nevnt at der omkring 160 ble bygd en mur nord-syd tvers over det terrenget hvor Peters grav skulle være. Den muren har man nå funnet rester av — og ved den, i en nisje mot øst, lå det som var igjen av Gaius' trofé. Det er en konsoll eller alterlignende konstruksjon av marmor. Under denne et tomrom i jorden på knapt en kvadratmeter. Det kunne være resten av Peters grav — så meget mer som en snever kanal fører dit ned fra nisjen (og senere fra Konstantins overbygning, og tilmed fra den nåværende kirken). At denne loddrette kanalen har «fungert», viser seg ved at rommet nedenunder inneholdt et antall pengestykker som var trillet dit ned gjennom århundrene. Selve denne «restgraven» (hvis så den er) inneholdt ikke knokler. Men i en liten uthuling i dens ene side lå noen knokkelrester fra en «eldre, kraftig mann». De kunne stamme fra Peter. Imidlertid er der en bedre bevart grav, også i tilknytning til minnesmerket, men ikke like under det. Det kan også tenkes at «troféet» er bygd inn i muren for denne gravens skyld, og at den vi først nevnte har en annen historie. Hvordan saken enn forholder seg: Man minnes den gamle overlevering om Anacletus, som lot seg begrave like ved Peter — og sannelig om der ikke under troféet er noe eldre murverk som kunne være Anacletus' minne over Peter.

Lenger er man ikke i dag. Men når man engang undersøker Paulus' grav, utenfor bymurene, finner man muligens det «trofé» som Anacletus skal ha oppført der. Viser det seg å ha samme karakter som murrestene under Peters trofé fra 170, må man formodentlig anse begge apostelfyrsters gravplasser for fastslått.

HVORFOR FALT DE FRA?

Katolikker bebreider ofte den protestantiske preken at den spiller for meget på følelsene. Men den katolske forkynnelses appell til forstanden kan såmen også bli for ensidig, hevder *Sven Damsholt* i denne artikkelen — så ensidig at den kan bli dødsens farlig for det religiøse liv. For enkelte setter Damsholt kanskje her fingeren på en verkebyll, og noen vil bli fristet til å skrike «au». Men dermed hjelper han kanskje også mer enn én til å gjenoppdage den levende Kristus, bak — men også gjennom! — Kirkens lære.

Sven Damsholt er bokhandler; han leder St. Ansgars Boghandel og Forlag i København. Han taler ut fra en rik erfaring i katolsk legmannsarbeid.

Vi var elleve katolikker i vår klasse. Jeg er den eneste som praktiserer idag! — Det er en femtiårig herre som taler. Vi sitter i et selskap av gamle katolikker og utveksler ungdomsminner, og så er det at bemerkningen faller. Han sier det uten forargelse, bare med en lett undring, og ser seg om i kretsen som om han ville si: Ja, slik er det, hvordan kan det ha seg?

Men han sier det ikke, og ingen svarer på det uuttalte spørsmål. Det blir et øyeblikks pinlig taushet; man ser ned i gulvet og venter på at konversasjonen skal komme i gang igjen.

— Vi var 21 piker i vår klasse, sier en gråhåret dame en annen gang — 21 katolikker. Det er bare to av oss som praktiserer fremdeles!

Det er to tilfeldige uttalelser, og man ville ønske de ikke var uttrykk for de virkelige forhold, men en undersøkelse som ble foretatt for noen år siden var dessverre en bekreftelse på at prosenten av frafalte eller ikke-praktiserende noenlunde svarer til de to eldre katolikkers erfaringer.

Hvorfor er frafallet så stort?

Vi taler nødig om det. Vi kan finne forklaringer nok, men vi føler at de ikke er tilstrekkelige, og at man hele tiden går utenom noe vesentlig, og derfor tier vi. Forklarinene er evangeliets ord om stengrunnen, de hårde hjerter som ikke vil ta imot troen. Og såkornet som faller på veien, hvor fuglene samler det opp — det er de velmenende, men svake, som blir revet med av sine omgivelser og glir bort fra Kirken. Det trøster oss, for «så er det de andres og ikke vår skyld». Men tilbake er så de mange, hos hvem ordet falt i god jord — og som allikevel falt fra. Hvordan kunne det skje? Det var ikke hårde hjerter og svake viljer, der var alvorlige mennesker blant dem; venner fra ungdommen med dens møter og konvertittaftener, ungdomsarbeidets apostoliske alvor, tredjeordnes og mariakongregasjonenes lengsel etter hellighet, venner som man mente man sto sammen med om troen — men som altså gled ut.

Jeg kjenner en godt skolert konvertitt i 50—60 års alderen, som holdt opp med å gå til messe og i stedet søkte over i et fireligøst samfunn. Da jeg søkte å overbevise ham om Kirkens guddommelige stiftelse og dens læres sannhet, ga han det merkelige svar: — Jamen, jeg har ikke noe intellektuelt utestående med Kirken, jeg er overbevist om at den katolske kirke er den sanne . . . den sier meg bare ikke noe.

Han var godt undervist. Han var forstandsmessig overbevist. Han var så dyktig skolert at han siden ikke fant noe å innvende mot Kirkens guddommelige sendelse. *Den sa ham bare ingenting.*

Vi vet nok hva som manglet. Man lever sitt liv på apologetikk, og kristenlivet er ikke et forstandsmessig forhold alene. De mennesker vi ser knele på kirkebenkene rundt om oss, søndag etter søndag, år etter år, til hårene gråner, og barn og barnebarn vokser opp omkring dem, de er grunnfestet i noe mer og noe annet, ellers var de ikke å finne her. For de er alle blitt prøvet. Vi er alle blitt prøvet. En far og en mor mister sitt barn og holder ut i år av åndelig mørke; det er ikke beviset for Guds eksistens som holder dem oppe, men først og fremst vissheten om at Gud er en kjærlig far som vil dem det beste, selv om de i øyeblikket ikke kan forstå hvorfor det skulle skje. En mann fristes til å forlate sin kone og sine barn for å leve sammen med en annen kvinne: det er ikke dogmet om helvetes eksistens som avholder ham fra å synde, men bevisstheten om å føye en ny lidelse til alt hva Han som elsker ham høyest allerede har lidit for hans skyld.

En fransk priorinne sa engang til en nordisk konvertitt som redegjorde for grunnene til sin konversjon: «C'est vrai ma chère, mais ce n'est pas la foi» (Det er sant, min venn, men det er ikke troen.)

Hva er det da som er troen, det vesentligste, det bærende i kristenlivet? Det er dette, at man får åpnet sine øyne for Gud og velger ham — ikke fordi han vil belønne en hvis man gjør det, og straffe en hvis man ikke gjør det, men fordi han er den som alene er verd å elske, og fordi sjelen alltid har lengtet etter ham. Kon-

versjon er at Gud møter mennesket og stiller det overfor et valg — og at mennesket velger ham, vender seg fra seg selv og i Guds kirke orienterer seg etter det som er Guds. At det fra nå av ønsker å elske og tjene Guds skapninger. At det gjennom dette bærer vidnesbyrd om Gud, han som har satt kjærlighetens verk i gang — og derved ærer Gud.

De katolske kristne som ble i Kirken tross prøvelser og motgang, de er nådd frem til dette barneforhold til Faderen, dette vennsforhold til Sønnen. I alle menneskelige forhold er det jo kjærligheten som er det bærende: Soldaten som kjemper for penger er parat til å gå over fronten dersom motstanderen byr høyere, men den som kjemper for sitt land holder ut selv om forsyningene slipper opp. Elskerinnen forlater sin skattemann når lommeboken er tom, men hustruen går med sin mann i landflyktighet, om så skal være. Det rette gudsforhold og det skjeve — de to innstillinger er nesten ikke til å skjelle fra hinannen i begynnelsen. Det er som to fundament, hvor det ene er i lodd og det andre en ubetydelighet skjevt: tilsynelatende like gode. Men begynn å bygge! På det ene kan det reises et mektig tårn, på det andre kan det bare bygges til den dag da skjevheten bringer tårnets hovedvekt utenfor tyngdepunktet — så styrter det hele sammen.

Men når det rette gudsforhold er fundamentalt, skulle så ikke vi, som arbeider på troens utbredelse, legge vårt arbeide om i mange tilfelle?

Jeg kan forstå at mangen prest der som ung meldte seg på seminaret av kjærlighet til Kirkens Herre og i sine studier mottok en teoretisk utrustning — at han på en eller annen måte forutsetter at den samme innstilling som han selv startet med er til stede hos katekumenen, og at han derfor bare behøver å gi videre den teoretiske viten som var tilstrekkelig for ham selv. Men det er jo sjelden at det er slik. Mennesket er selvisk i 95% av sitt hjerteområde, og dets motiver til en konversjon tilsvarende blandet. Jeg vet fra mitt legmannsarbeid hvor lett det er å interessere folk for Kirken, hvis deres interesser går i samme retning, og der er utsikt til kontant betaling ved bekjentskapet: gymnasiasten med filosofi som hobby tiltrekkes av Thomas som insektsamleren av sjeldne stankelben. Estetikeren kaster seg med glød over arkitektur, kirkemusikk og det latinske sprog. Kultdyrkeren vil i liturgien finne hva allverdens losjer ikke kunne skjenke ham. Forretningsmannen som kan øke sin omsetning ved å bli katolikk, er frommere enn de fromme. Den autoritetshungrende, som har mistet sin despotiske far eller sitt politiske parti, søker etter en tyrann: jo gåtefullere og strengere krav dess bedre! Perfeksjonisten higer etter en moralkodeks som han kan bygge sin egen verdighet opp etter... og slik kunne man bli ved. Motivene er ikke alltid så uttalte som her, men de er til stede i større eller mindre porsjoner hos oss alle. Alle mennesker søker sin lykke, hver på sin måte; det er situasjonen bak hvert av de tilforlatelige ansikter som melder seg til undervisning. Hvor vanskelig å finne de fem prosent sann gudslengsel og rette resten av grunnen etter den! Men hvor nødvendig! Sognepresten kan fortelle hvordan det ender hvis fundamentet ikke er i orden. Det psykologiske, estetiske, menneskelige de levde på blir en dag tatt fra dem, og så — så sier Kirken dem *ingenting mer*. Resten er tause kort i et kartotek.

Ja, lyder innvendingen, men det kommer siden! Først et solid filosofisk og dogmatisk grunnlag, så kommer bakefter det oppbyggelige, med prekenes og retretter.

Det er klart at teologien kan sondre mellom troens innhold og troens hengivelse. En lege kan også skjelle mellom knokkelsystemet og hjertesystemet; ikke desto mindre vokter han seg for å skille de to i praksis. Men gjør vi alltid det på vårt område? Hvor man har den oppfatning at de to sider av troens vesen kan skilles, skjer det en forgrening, som slår flere sjeler ihjel enn der vinnes.

Hva er det apostoliske arbeid, rett besett? Hva er det vi er kalt til å innby sjelen til? Er det en livsanskuelse, et system og intet annet? Eller er det et livsforhold mellom to? Tenk engang, hvis Father Tucker hadde begynt sin frierferd hos Grace Kelly med å informere henne om Rainiers formue og inntekter, om den komfort hun kunne omgi sitt liv med i fremtiden, og om den rekke av krav i den ekteskapelige kontrakt som var betingelsen for dette. Hvis Grace — hva man formoder — er en kvinne av ære, ville hun ha sagt høflig, men full av forakt: Jeg er ikke til salgs! Hvis hun var en slett kvinne, ville Father Tucker ha gjort fyrsten en dårlig tjeneste.

Mon han ikke snarere har fortalt om Rainier som menneske? Og når Grace har fattet interesse for den unge fyrste, må det være fordi Father Tucker i sin beretning har formådd å gjengi noe av det han holdt av hos Rainier.

Apostolatet er å bære vidnesbyrd om den man elsker, og på den måten vekke kjærligheten til ham hos andre. Troens utbredelse — fra foreldrenes oppdragelse av sine barn til katolske kristne, til skolens og taleværelsets undervisning — må bestå i å lære katekumenen å kjenne Gud som han er, ikke som vi har redusert ham til å være. Hva er vel bedre enn Bibelens beretning, det er den ene del av Guds åpenbaring, og beretningen om og lesningen av de levende kristne opp gjennom tiden, det er en annen del. Derpå må katekumenen hjelpes inn i bønnens og sakramentenes liv. For uten det lys som hentes der kan sannheten overhodet ikke bli synlig for ham.

Jevnsides med dette kommer så den konkrete viten inn — dogmatikken (den skjematisk ekstrakt av den levende åpenbaring), hele tankens og fornuftens arbeid, det historiske materiale osv. Det ene kan ikke unnvære det annet. Kjærligheten må kjenne sin gjenstand for å kunne elske, men før den elsker ham, kjenner den ham ikke.

I en menighet hvor det har vært undervist i katolsk kristendom og ikke bare i katolisisme, vil frafallsprosenten se anderledes ut enn den før omtalte. Kanskje vil der en aften sitte en krets av gamle katolikker, og så vil en av dem kanskje si: «Vi var elleve katolikker i vår klasse... nå er det bare ti av oss som praktiserer!»

«Troen er at man får åpnet sine øyne for Gud og velger ham.»

BLIKK på TIDEN

FRA STUDERKAMMERET

■ Franskmennene har et ord som heter «scientisme» — det er så nyttig at det godt tåler å bli importert til hjemmebruk. Det står nemlig for et typisk trekk ved tidsånden: Den usalige hangen til å ville gjøre vitenskap til livssyn — ja noen ganger til religionssurrogat. Den hadde sin glanstid i forrige århundre, men har bevart sine utløpere også i vårt, selv om både SS-medisinere og atombombe-konstruktører vel har overbevist selv de meget tungnemme om at vitenskap er noe som hverken bærer sin moral eller sine verdinormer i seg selv.

I den engelsktalende verden har «scientismen» i hele hundre år vært forbundet med forsker-familien Huxley. Ved siden av Bertrand Russell har arvelighetsforskeren Sir Julian Huxley i mer enn en menneskealder vært bæreren av en britisk scientisme som heller ikke har manglet tildels skarpe utfall mot kristendommen. Begge har vært velsette populærvitenskapelige forfattere også på vårt eget bokmarked — Sir Julian er for eksempel en av hovedredaktørene for bokverket «Hjemmenes Universitet». Desto pinligere berørt er hans venner og meningsfeller av at han nylig har tråkket ettertrykkelig i klaveret, gjennom et foredrag i «Rasehygieneforeningen» i London. Påfallende ubesværet av hva det tyvende århundre har sett i retning av kyniske eksperimenter på området har Sir Julian — forhåpentlig for en lamslått forsamling! — lagt frem planer for menneskehetens foredling som nøye følger reglene for rasjonell husdyravl. Gjennom kunstig befruktning skal en menneskelig «elite» rendyrkes — på nasjonal og internasjonal basis.

Det er med en nokså sorgmunter skadefryd en ser virkninger av dette amoralske nonsens fra et usedvanlig velisolert studerkammer. Britisk *common sense* har forlenget sagt sitt. Her hjemme har lokale rasjonalister styrtet til i brydd panikk for å pakke flausen godt inn i ulltepper — «Dagbladet» har mobilisert såvel professor Johan Torgersen som dr. Nic. Stang til redningsaksjonen. Begge innskrenker seg ellers egentlig til å slå oppgitt ut med armene og la nødstedte synke i sin egen fadese, og etablere en motsetning mellom fagidioti og sunn fornuft. I en tidsalder som så nesegrus sverger til magisterens ord og dyrker forskeren som et orakel, er det visst dessverre ikke meget av et utgangspunkt for å verne om menneskeligheten.

Julian Huxley har godt følge i en Nobelpris-vinner, H. J. Mueller, når det gjelder dette kennel-syn på menneskene, begge har de et verdensnavn som forskere. Men man får — med Nic. Stang — trøste seg som man kan, for eksempel ved å lese den adskillig mindre selebre Torgersen. For det er jo så sant som det er sagt, hva Stang har på hjertet:

«Vi har uhyggelige erfaringer om hva rasebiologer har avstedkommet i vår tid, og aner hvordan disse to fremragende

forskere kan bli brukt. Selv er de så fanget og begrenset av sitt eget fagområde og dets problemstillinger at deres forstand — for å tale med Torgersen — blir så blendet av sin egen virksomhet at den blir blind for medmenneskers motiveringer.

Det er velsignet at folk med faglig kompetanse en gang imellom bruker den til å sette tingene på sin plass mellom medmennesker. Altfor få har energi og overskudd til å gjøre det. Ikke minst er det i et tilfelle som dette viktig at folk flest får rokket sine forestillinger om fagmannens ufeilbarlighet og hans teories livsrett, når det gjelder selve det menneskeliv hver enkelt av oss i større eller mindre grad drømmer om å gjøre noe ut av til vår egen og våre nærmestes glede.

Det uhyggelige i de to, sikkert like idealistiske som liberale, vitenskapsmenns forslag er nettopp at det avslører fagmannens begrensning, hvordan Mefistofeles dog hadde rett i at «grå er teorien, grønt er livets gylne tre». Vi som lever i livets grønne Eden, er kanskje ikke idealister nok til å følge de to herrers oppskrift. Men kanskje står vi livet selv noe nærmere enn de to gjør?»

I SKRANKEN

■ Der er få «kall» — det måtte da være prestens! — som blir så godt saltet i folkevittigheten som sakførerens. Rettferdens veier kan være både lange og kronglete, og jussens nødvendige innslag av nyansert fortolkingskunst mellom standsbevisste rettslærde kan vel ha fått det lille legmannsoffer for rettsmaskineriet til av og til å hevne seg verbalt på lovtrekkere og paragrafryttere — ikke minst i et så retthaversk folk som vårt. «Dyden i midten, sa Fanden, han satte seg mellom to sakførere», heter det jo på folkemunne, og «Smeden og Bageren», der Wessel med munter grusomhet legger den vildeste urettferdighet i nettopp dommerens snirklete avgjørelse, er ikke for ingenting folkekjær lesning.

Nå ligger der selvsagt muligheter for en fin yrkesetikk bak denne gjerning som bak de fleste andre — den er endog særskilt finslipet til det veldige ansvaret for nestens liv og velferd som juristens yrke ofte medfører. Og om noen — på legmannsvis — har lurt på hvordan for eksempel en flink skrankeadvokat kan legge vekt og overbevisning i forsvaret av nokså notoriske og farlige forbrytere, da skal de lese en velskreven og lettlest liten artikkel i første nummer av «Lov og Rett», et nytt juridisk tidsskrift, under titelen «Etikk og teknikk i forsvareryrket». Her veier nemlig høyesterettsadvokat Knut Blom yrkes-moralen og «spillereglene» mot hverandre på en måte som gjør hans betraktninger til et fint og sympatisk stykke humanisme, og som ganske lavmælt og usentimentalt overbeviser en om at det kan erfares som et opphøyd kall å forsvare mennesker — uansett.

Advokat Blom får godt frem hvordan forsvarerens rolle er ledd i et helt *samspill* som skal tjene rettferdigheten, og overbeviser en langt på vei om berettigelsen i den vidtgående solidaritet mellom tiltalte og hans forsvarer. At imidlertid dommer- og administrator-gjerningen også har sin yrkesetikk, og at denne vel bør innskrenke forsvarerens iver etter, om nødvendig, å kompromittere uskyldige vitner for offentligheten, når det kan tjene hans klient, er en annen sak.

Pussig, og ikke helt fri for ironi, er advokat Bloms omtale av jury-ordningen og forsvarerens adgang til å avvise jury-medlemmer:

«Tidligere var det god tone blant forsvarere å skyte ut kvinner i sedelighetssaker. Personlig gjør jeg det ikke, ut fra synspunktet kvinne er kvinne verst. Derimot skyter jeg gjerne ut revisorer i regnskapssaker, bankbud i ransaker og av en eller annen ufattelig grunn eliminerer jeg gjerne lektorer, mens derimot folkeskolelærere på meg virker som solide jury-medlemmer. Generelt kan det vel sies at juryinstitusjonen forutsetter at ikke en enkelt mann i kraft av sin særlige innsikt eller utpregede personlighet tar hele ledelsen.»

At den siste uttalelsen bare gjelder «generelt», det synes visst mange av oss ikke-jurister at vi har fått et uglemmelig

Nic. Stang.

inntrykk av gjennom filmen (og teaterstykket) «Tolv edsvorne menn», der nettopp en «utpreget personlighet» alene avverget et justismord.

DRØMMEFABRIKKEN

■ Selvransakelse på et «farlig» yrkes vegne finner en også i en klar og grei kronikk av konsulent Erik Dammann («Dagbladet» 27. juni) om «Reklamemannens ansvar». Nå er vi riktignok ikke så filosofiske at det gjør noe, her på berget, og Dammann nøyer seg da også på nordmanns vis med å gå tilbake til et «utgangspunkt» som svever i løse luften, når han for reklamen — som for enhver menneskelig innsats — definerer målet som «en rikere og lykkeligere tilværelse for flest mulig». Menneskelig rikdom og menneskelig lykke er nå engang alt annet enn entydige begreper, og noe av det som kan gjøre en mest betenkt over reklamen i Vesten, det er nettopp at den truer med å påtvinge oss falske verdier — nesten like «totalitær» i sin skjeve menneskeoppfatning som den ideologiske propagandaen bak jernteppet i sin. For etter å ha bladd gjennom reklamesidene i for eksempel vår ukepresse — den som i et årlig antall av over 100 millioner (!) eksemplarer bombarderer vårt folk — og merket seg *appellen* i reklamen, sitter en igjen besmurt med en tolkning av menneskelivet som egentlig er bunnfalsk. Den nesegruse og ureflekterte dyrkelsen av levestandarden, av komfort og luksus, av overfladisk *sex appeal*, av en livsform som søker stadig nye, kunstige behov — alt dette utgår fra en menneskeoppfatning en må verge seg mot. Her sier konsulent Damman noen kloke og viktige ting; forøvrig ikke uten samtidig å understreke reklamens *positive* sider:

«Ønsker vi egentlig et stadig mer materialisert samfunn, i den forstand at en stadig større del av vårt følelsesliv skal være knyttet til våre materielle eiendeler og ønsker? Jeg tviler — nei, jeg er sikker på at den alminnelige forbruker ikke ønsker seg en slik utvikling, hvis han evner å forestille seg den ført ut i sin ytterste konsekvens. Fordi det nødvendigvis må medføre, når våre følelser i den grad er knyttet til de tusen materielle produkter, at våre andre følelser svekkes: Våre følelser for ektefelle, barn, natur, stillhet — vår opprinnelige opplevelsesglede. Vi ser det allerede i dag i de mest avanserte bysamfunn — hvordan interessen for å skaffe seg de materielle goder — og kjærligheten til bilen og TV'en, ødelegger familiefølelsen og maser oss vekk fra den naturlige opplevelsesglede. Det er banalt sagt, men likevel sant.»

Dammann's betraktninger er et overbevisende innlegg for ansvarsfølelse i et yrke der overgangen fra appell, fantasi og informasjon til press og suggestive overgrep mot sinn og menneskelighet ofte ligger snublende nær, og der selve *intensiteten* i appellen mange steder er i ferd med å bli en fare for vår frihet.

ET HYKLERI

■ I anmeldelsen av et ellers litt blekt radio-hørspill om et velslitt tema finner vi («Dagbladet» 27. juni), over signaturen F. H. (utlagt, om vi ikke tar feil, forfatteren Finn Havrevold), disse meget veltrufne refleksjoner, i tråd med noe vi ofte også har hevdet i «St. Olav»:

«Ordet ungdomskriminalitet er for folk flest blitt et samlende begrep, en stor og svart og skremmende sekk som skal romme snart sagt alle forgåelser mennesker under 20 år gjør seg skyldige i. Det er et hyklerisk ord, skapt i et umoralsk samfunn hvis fornemste etiske rettesnor er og alltid har vært at all uanstendighet blir tillatt dersom det lar seg gjøre å utpeke en syndebukk. En rekke forhold i etterkrigsårene har ført til at et følelsesmessig og sosialt skakkjørt mindretall unge mennesker, til skam og skjensel for oss andre, er blitt tildelt denne rollen. De er blitt tildelt den av et samfunn som uten blusel utnytter til egen berikelse så vel tenårings «kjøpekraft» som

deres manglende selvkritikk og hete, hissige lyst etter å leve så de kjenner det.

Ved konsekvent å pense det unge menneskets tanker og lengsler inn i et flatt materialistisk spor, oppnår man i dag å gjøre ham eller henne naivt og åndløst «voksen» før tida, det vil si hysterisk opptatt av alt det unødvendige materielle juks som utgjør en vesentlig del av vår lovpriste høye levestandard. Først når de unges lengsler etter nye klær og blanke biler overgår både deres kjøpeevne og moralske motstandskraft, opphører samfunnet med ett å regne dem som voksne. Nå er de blitt ungdomsforbrytere i hvis uforskyldt ulykkelige skjebne de virkelig skyldige — vi, de voksne, hver eneste en av oss — salvesesfullt toer våre hender.»

Det setter fingeren på en inkonsekvens som kunne trenge litt nærmere eftersyn: Tro hvor vi kommer hen, dersom vi først følger det «flate, materialistiske sporet» bakover til utgangspunktet? Det kunne visst blant annet føre enkelte til selvransakelse i et tredje yrke: Skribentens og journalistens.

Frater Candidus.

Aforismer

- ★ Allting ligger i menneskets hender. Derfor bør de vaskes ofte.
- ★ Spør ikke Gud om veien til himmelen: Han vil vise deg den vanskeligste.
- ★ Noen vil gjerne forstå det de tror på. Andre foretrekker å tro på det de forstår.
- ★ Han går med hårskjorte — men er nøye på snittet.
- ★ Selv værhanen kan vise en fast karakter så lenge det er vindstille.
- ★ Vei dine ord. Hvert av dem kan bli ditt siste.

St. J. Lec.

velg riktig tobakk

TIEDEMANN'S GUL
LETT MIXTURE
2
FINT SNITT
TIEDEMANN'S TOBAKK
PRIVILEGERET

TIEDEMANN'S GUL 66-62

UTLANDET

VATIKANET

Sentralkommisjonen for konsilet avslutter sitt arbeid.

Den sentrale forberedelseskommisjon for konsilet avsluttet sitt arbeid til St. Hans. Kommisjonen har avholdt syv sesjoner gjennom 12 måneder og har behandlet 70 prosjekter som den har fått forelagt av underkommisjonene. Av disse kom 6 fra den teologiske kommisjon, 7 fra kommisjonen for biskopene og bispedømmeadministrasjonen, 5 fra studiekommisjonen, 11 fra kommisjonen for Østkirken, 7 fra kommisjonen for misjonene, 4 fra sekretariatet for de kristnes enhet, og ett fra hvert av kommisjonene for ordensfolk, for liturgi, for legapostolatet og fra sekretariatet for presse og radio. (KNA).

Paven mottar anglikanske biskoper.

To anglikanske biskoper fra Sør-Afrika ble nylig mottatt i audiens av pave Johannes XXIII — biskop Joost de Blank fra Cape Town og biskop Wheelton av Kimberley. Samtalen varte en halv time og dreide seg om Sør-Afrikas

problemer. Biskop Joost de Blank er kjent som en av regjeringens skarpeste motstandere i rasespørsmålet. (KNA).

Ny ritus for voksendåp.

Ifølge et dekret fra rituskongregasjonen, datert 16. april, men først offentliggjort i juni, vil de lokale biskoper heretter stå friere når det gjelder administrasjon av voksendåpen. Dåpen vil heretter kunne foregå trinvis, slik som denne ritus, av oldkirkelig opprinnelse, egentlig forutsetter. Biskopene i misjonslandene har i de senere år gjentatte ganger fremmet ønske om dette. I overensstemmelse med de dispenser som allerede har vært gitt i flere land, kan nå det vesentligste av dåpsritualet forrettes på folkesproget. (KNA).

POLEN

Gomulka finner kirken fredsvennlig.

I en tale som han nylig holdt i Warszawa, kom partisekretær Gomulka med varmt anerkjennende ord om de pavelige fredsappeller, som han fant å være et tegn på at «de sosialistiske lands fredspolitik har funnet gjenklang i kirken». Hittil har paven av de kommunist-

iske ledere alltid vært betegnet som «verktøy for militarismen og imperialismen».

Sett på bakgrunn av den kirkelige

OSLO
THRONSEN & CO. BOKTRYKKERI
Bernh. Getzgate 3b, Oslo Telefon 33 18 34 - 33 32 37
MALERMESTER Otto Foerster
utfører allslags maler- og tapetserarbeide. Tif. 21 69 06

M. GALLUS ^{A/S} OSLO - Etabl. 1847 Leverer alt til leger, sykehus og laboratorier

<i>Halden-</i> <i>firmaer</i>	FRIDTJOF NIELSEN Kjøtt- og pølsevareforretning Tif. Forr. 1094 — Privat 1282 Ebl. 1890	<i>Karl Knap</i> ^{A/S} Tif. 2710 Bygningsartikler — Rør og Maskinforretning Linoleum
Gunnar Setterquist Elektrisk forretning. Aut. installatør HALDEN - BERG - IDD Tif. 1981 og 1733 — Storgt. 1	KARL STORM ANDERSEN Fisk - Delikatesseforretning Tif. 1155 - Privat 1159	Fredrikshalds Meieribolag HALDEN
SIGURD GRØNNERN Manufaktur og utstyr Tif. 2746	A/S HALDENS BRYGGERI	F. JØRGENSEN Aut. rørlegger - Rørhandel Tif. 1844 - 2535
HALDEN FARVEHANDEL A. Sandaker, Torvet Tif. 1264	<i>Paul Johannesen</i> Alt i ut og optik TELF. 20 11	ØSTFOLD SNEKKERIFABRIKK Dører — Vinduer — Trapper Kjøkkeninnredninger Tif. 1630
CHR. KLEIN Bakeri & Konditori Storgt. 26. Tif. 1118	HALDENS ARB. HANDELSFORENING Alt i gode varer i våre avdelinger	SVERRE BIGUM Kolonialforretning Tif. 1425

situasjon i Polen er uttalelsene kanskje allikevel ikke så merkelige. I Kristi Legemsprosjonen i Warszawa deltok i år 150 000 mennesker. Bruk av høytalere var denne gang ikke tillatt, men kardinal Wyszinski kunne tale til mengden via en transportabel forsterker med en mikrofon festet til kardinalens hyrdestav. (KNA).

SØR-AFRIKA

Motstander av raseskillet fordømt som kjetter.

En protestantisk teologiprofessor, Albert Geyser, som har gjort seg kjent for sin motstand mot raseskillet, ble nylig dømt som kjetter for sine meninger om denne sak ved en synodalrett i den nederlandsk-reformerte boerkirken. Der-

som dommen blir stadfestet, vil professoren kunne miste sin stilling. Geyser har fått tilbud om å overta lærestoler

både i Europa og Amerika, men han ønsker å bli hvor han er, for å føre sin kamp videre. (KNA).

DRAMMEN		
<i>Drammens malerforretning</i> Tlf. 83 39 16 - 83 33 32 Inneh. Asbjørn Gundersen		
GUSTAV THIELEMANN Pølse- og hermetikkfabrikk Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN		
DRAMMEN		TYRILYS ^{1/3} TYRI FABRIKKER Drammen Har også landets eneste bivokspresseri
DRAMMEN		
GUSTAV BØHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen		
BERGEN		
URMAKER ANTON M. OLSEN Olav Kyrresgate 1 - Tlf. 13035	 BOKHANDEL BERGEN	HARALD MADSEN Strandgaten 73, Bergen Kolonial engros Tlf. 10 415 - 12 359 - 18 528 Sverre Madsen privat tlf. 72 428
<i>Hvitere og skånsommere vask med</i> « REFORM » BERGENS SÅPEFABRIKK A/S	^{1/3} Kr. Madsens Bok- og Papirhandel BERGEN Bryggen 5 - Leppen - Telefon 11 482	
HOPSDAL & DAHL A/S Aut. Installatør, Radio- og Utstyrsforretning TORNØEGÅRDEN - BERGEN	K. & J. SOLHEIM Kjøtt - Pålegg - Delikatesser Egen Pølsefabrikk Solheimsgt. 25 Tlf. 99 016 Bergen	A. K. EGGE A/S Frukt og grønnsaker En gros
Johan H. BENZOL A/S En gros - Telefon 10106	Våre bekjente Myhre Heiser leveres over hele landet. JONAS MYHRE BERGEN JONAS MYHRE A/S OSLO A/S MYHRES MASKININDUSTRI BERGEN - OSLO	
 <i>Echtes Farvehandel</i> NYGÅRDSGT. 4	 All slags skadeforsikring	
ERLING KRAGE AIS PRYD- OG BRUKSKUNST Bergen Telefon central 14 110 Telegramadresse: «Kjell»		

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 77 87 - 69 43 72

OBS!

Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi også
den tidligere
adresse!

All slags
forsikring

ANTH. B NILSEN & CO'S
ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

A/S Norsk Frø

Vi leverer alt
De trenger til Deres hage

OSLO - LARVIK - STAVANGER - BERGEN - TRONDHEIM

WISBECH
ARTISELSKAP

Majorstua - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

WITTUSEN & JENSEN A.S

Trykkeri

Kontorrekvisitasystemer

E. M. JACOBSEN

Bakeri & Conditori

Akersgt. 67

ERLING MOE

God fisk

Melitta

KAFFETRAKTER

og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE

DRØYERE KAFFE

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK

« KLARA »

Fåes i banker over hele landet

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Gladsvei 23, Grefsen

Tlf. 21 18 32

SØREN HANSSEN

Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo

Telefon 33 77 34

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 429990